

Fordele ved fremtidsfuldmagter efter de nye regler[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Fra september 2017 har det været muligt at oprette fremtidsfuldmagter efter loven om fremtidsfuldmagter. Selv om gamle fuldmagter fortsat kan være gyldige, og selv om det fortsat er muligt at etablere en helt almindelig fuldmagt, er lovens ordning om fremtidsfuldmagter i mange tilfælde at foretrække. Fremtidsfuldmagter har tidligere været omtalt i disse spalter bl.a. den 21. marts 2015 og senest den 3. februar 2018.

I 2016 vedtog Folketinget en særlig lov om de såkaldte fremtidsfuldmagter. Reglerne trådte i kraft den 1. september 2017, og siden da har det således været muligt at oprette en fremtidsfuldmagt efter lovens ordning.

En fremtidsfuldmagt er en fuldmagt, som oprettes og eventuelt skal træde i kraft ”for det tilfælde”, at fuldmagtsgiveren på et tidspunkt ude i fremtiden ikke længere er i stand til selv at varetage egne forhold.

Alle erfaringer viser, at en del mennesker som følge af sygdom, svækket mental funktion eller helbred el.lign. på et tidspunkt ikke længere evner til at varetage nogle eller måske alle af sine forhold. Erfaringerne viser også, at en del mennesker gerne vil finde en løsning på et sådant problem i god tid, før problemet viser sig, og dermed selv kan deltage i beslutningsprocessen.

Fremtidsfuldmagter er ikke i sig selv et nyt fænomen. Det nye er, at der er etableret en særlig ordning for disse fuldmagter.

Offentliggjort d. 10. februar 2018

Den nye ordning er et tilbud til personer, der er i overvejelser om at oprette eller ændre en fremtidsfuldmagt.

Som omtalt i disse spalter i sidste weekend, dvs. den 3. februar 2018, vil ældre fuldmagter eller fuldmagter oprettet udenfor lovens ordning om fremtidsfuldmagter som udgangspunkt vedblive at bestå. Og nogle forfattere har den opfattelse, at fuldmagter udenfor lovens ordning, herunder de såkaldte "generalfuldmagter" er at foretrække i visse særlige tilfælde.

Men i mange tilfælde er der gode grunde til at overveje, om ikke en ældre fuldmagt måske burde afløses af en ny fuldmagt oprettet efter lovens regler om fremtidsfuldmagter. Og er man aktuelt i gang med at etablere en fuldmagt, er der gode grunde til at overveje at bruge lovens system. Nogle af disse gode grunde omtales nærmere nedenfor.

Fuldmagt om personlige forhold

Først og fremmest giver den nye lov om fremtidsfuldmagter mulighed for at etablere en fuldmagt **ikke blot** vedrørende økonomiske forhold, men - **nu - også vedrørende personlige forhold.**

Sagen er den, at lovgivningen hidtil kun har indeholdt regler om mulighederne for at give fuldmagt og konsekvenserne heraf vedrørende en persons økonomiske forhold.

Konsekvenserne af at give en fuldmagt vedrørende personlige forhold har derimod ikke været reguleret i loven.

Konsekvenserne af sådanne fuldmagter vedrørende personlige forhold har derfor tidligere været usikre, og er det for så vidt stadigvæk for fuldmagter, der oprettes udenfor loven om fremtidsfuldmagter.

I forslaget til loven om fremtidsfuldmagter, der blev vedtaget i 2016, peges bl.a. på, at nogle patientforeninger, interesseorganisationer, hospitaler m.v. hidtil havde vejledt og tilrådet givne patientgrupper at give fuldmagt til en eller flere nære pårørende, før en

Offentliggjort d. 10. februar 2018

tilstand eller sygdom blev forværret, og den pågældende dermed blev ud af stand til at varetage sine forhold. Videre nævnes i lovforslaget, at standardblanketter til udformning af generelle fuldmagter – både til varetagelse af økonomiske og personlige forhold – kunne findes bl.a. på en række foreningers og organisationers hjemmesider.

Problemet vedrørende disse blanketter er imidlertid, at det er usikkert, hvad blanketternes bestemmelser om fuldmagtsgiverens personlige forhold indebærer, herunder, om sådanne bestemmelser har retsvirkning.

Justitsministeriet konstaterede på denne baggrund, at det kunne skabe en falsk tryghed og uberettiget forventning hos fuldmagtsgiveren om, at det fremtidige repræsentationsforhold både i økonomiske og personlige forhold var fastlagt – selv om realiteten tværtimod var, at konsekvenserne af mange af de tidligere generelle fuldmagter rent faktisk var usikre.

Disse betænkeligheder gør sig stadig gældende, både for ældre fuldmagter og for fuldmagter, der oprettes udenfor den ordning, der er fastsat i loven om fremtidsfuldmagter.

Men for fuldmagter omfattet af den nye lov om fremtidsfuldmagter er det nu altså blevet muligt at bemyndige en fuldmægtig til at repræsentere fuldmagtsgiveren **vedrørende personlige forhold** i forhold til offentlige myndigheder.

Repræsentation i forhold til offentlige myndigheder omfatter f.eks. repræsentation overfor kommunen i forbindelse med ansøgning om hjælp i hjemmet, tilskud, pension m.v. Endvidere vil fuldmægtigen kunne udøve, hvad der i lovforslaget blev betegnet som ”partsrettigheder”, herunder f.eks. søge om aktindsigt, korrespondere med det offentlige m.v.

Særlige procedurer for oprettelse

I loven om fremtidsfuldmagter er endvidere foreskrevet en særlig procedure for oprettelse af en fremtidsfuldmagt. Herefter skal en fremtidsfuldmagt som første led i processen oprettes af fuldmagtsgiveren i Fremtidsfuldmagtsregisteret.

Offentliggjort d. 10. februar 2018

Dernæst, og som andet led i processen, skal fuldmagtsgiveren vedkende sig fuldmagten for en notar, der som uvildig offentlig myndighed holder øje med, om fuldmagtsgiveren fornuftsmæssigt er i stand til at oprette fuldmagten. Denne del af processen antages endvidere at mindske risikoen for, at fuldmagtsgiveren opretter fuldmagten som følge af et pres udefra. Og endelig antages proceduren at skabe sikkerhed for indholdet af fuldmagten, da notaren påtegner dokumentet i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med vedkendelsen af fuldmagten. Eller med andre ord: at det ligger fast, hvad fuldmagten rent faktisk går ud på.

Denne procedure kan måske forekomme både formalistisk og omstændelig.

Men set i lyset af, at fuldmagten vil kunne komme til at dreje sig om betydelige økonomiske værdier og/eller beslutninger med vidtrækkende personlige konsekvenser for fuldmagtsgiveren – og da måske først på et tidspunkt, der ligger mange år ud i fremtiden – forekommer de sikkerhedsgarantier, der er knyttet til oprettelsesproceduren, som yderst rimelige og helt på sin plads.

Ikraftsættelse

En tredje facet vedrørende den særlige ordning om fremtidsfuldmagter drejer sig om det, der i loven betegnes som ”fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse”.

Det særlige for en fremtidsfuldmagt er, at fuldmagten ikke skal have virkning på oprettelsestidspunktet, men først på det senere tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren ikke længere evner at varetage sine forhold.

I loven om fremtidsfuldmagter er her foreskrevet en særlig procedure for ”aktivering” af fremtidsfuldmagten, dvs. at fremtidsfuldmagten sættes i kraft. Formålet med proceduren er at sikre, at fuldmagten først sættes i kraft, når der rent faktisk er behov herfor – dvs. på det tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren ikke længere kan varetage sine forhold som følge af sygdom, svækkelse m.v.

Offentliggjort d. 10. februar 2018

Fremgangsmåden er nærmere, at Statsforvaltningen skal træffe afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft.

Som udgangspunkt skal der i denne forbindelse indhentes en lægeerklæring om fuldmagtsgiverens helbred, ligesom Statsforvaltningen i visse tilfælde kan indhente yderligere oplysninger om fuldmagtsgiverens forhold.

Konkluderer Statsforvaltningen, at der er grundlag for at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, træffer Statsforvaltningen beslutning herom.

Foreligger der derimod forhold, der er til hinder for at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, vil der ikke blive foretaget yderligere. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor den fuldmægtig, som fuldmagtsgiveren har udpeget i fremtidsfuldmagten, ikke opfylder betingelserne for at bestride hvervet som fuldmægtig. Ligeledes kan nævnes tilfælde, hvor Statsforvaltningen på grundlag af de foreliggende oplysninger ganske enkelt finder det betænkeligt at sætte fremtidsfuldmagten i kraft.

Tilsyn med fremtidsfuldmægtigen

I loven om fremtidsfuldmagter er endvidere medtaget særlige regler om tilsyn med fremtidsfuldmægtigen, dvs. den person, der har en fremtidsfuldmagt.

Folketingets udgangspunkt har her været, at ordningen om fremtidsfuldmagter skulle være et enkelt (ukompliceret) alternativ til et værgemål for den sygdomssvækkede fuldmagtsgiver, og da et alternativ og med en fuldmægtig, som fuldmagtsgiveren selv har valgt.

På den anden side har Folketinget ønsket at fastholde et vist minimum af tilsyn med fuldmægtigen - ikke mindst set i lyset af, at fuldmagtsgiveren jo typisk ikke selv vil i stand til at føre nogen form for tilsyn med fuldmægtigen.

Disse to modstående hensyn har ført til en ordning, hvor Statsforvaltningen fører et såkaldt "hvilende tilsyn" med fremtidsfuldmægtigen.

Offentliggjort d. 10. februar 2018

Det indebærer, at hvis Statsforvaltningen gennem henvendelse fra en ekstern til forvaltningen eller på anden måde bliver opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgiverens interesser, kan Statsforvaltningen iværksætte en undersøgelse af forholdet.

Det vil selvfølgelig her være nærliggende for Statsforvaltningen at rette henvendelse til fuldmægtigen med henblik på at få klarhed over, hvad der er passeret i sagen. Fuldmægtigen skal ved en sådan henvendelse fra Statsforvaltningen give de oplysninger til Statsforvaltningen, som er nødvendige for tilsynet, ligesom fuldmægtigen skal efterkomme Statsforvaltningens pålæg. Statsforvaltningen vil endvidere kunne indhente oplysninger andetsteds, idet omfang det er nødvendigt for at varetage tilsynet.

Statsforvaltningen kan reagere på en uacceptabel adfærd ved at træffe beslutning om, at fremtidsfuldmagten skal ophøre. I samme forbindelse kan Statsforvaltningen af egen drift indlede en sag om værgemål for fuldmagtsgiveren, således at en sygdomsramt eller svækket fuldmagtsgiver ikke, så at sige, overlades til sig selv.

Tilsynet med fremtidsfuldmægtigen er efter min opfattelse et meget centralt led i beskyttelsen af fuldmagtsgiveren. De fleste fuldmagtsgivere vil utvivlsomt vælge fremtidsfuldmægtigene med stor omhu, og valget vil givetvis være baseret på stor tillid mellem fuldmagtsgiveren og fuldmægtigen. Men erfaringerne viser også, at fuldmagtsgiverens forudsætninger for at vælge en given fuldmægtig kan ændre sig væsentligt over tid, ligesom fuldmægtigens kvalifikationer og personlige egenskaber kan ændre sig over tid.

Her udgør Statsforvaltningens hvilende tilsyn en sikkerhedsventil, som kan få stor betydning for fuldmagtsgiveren.

Fremtidsfuldmægtigens pligter

Der er endelig grund til at fremhæve, at der i loven om fremtidsfuldmagter er fastsat klare regler for, hvilke opgaver og pligter, der hviler på fremtidsfuldmægtigen.

Offentliggjort d. 10. februar 2018

Det er her væsentligt at være opmærksom på, at fuldmægtigen har en egentlig pligt til at varetage fuldmagtsgiverens interesser. Selv om fuldmægtigen har påtaget sig hvervet som fuldmægtig frivilligt, og hvervet måske i øvrigt er ulønnet, kan fuldmægtigen ikke ”nøjes” med at varetage opgaven, ”hvis og når” der er tid i fuldmægtigens kalender. Fuldmægtigen har således en klar pligt til at varetage de løbende opgaver, der melder sig og skal løses. Som eksempel nævnes i forslaget til den senere vedtagne lov, at en fremtidsfuldmægtig, der undlader at sikre, at der betales husleje og andre fornødenheder for fuldmagtsgiveren, ikke opfylder sin forpligtelser efter loven.

Endvidere er fastsat klare regler om og rammer for, hvilke dispositioner, en fuldmægtig kan træffe på fuldmagtsgiverens vegne.

Rådgivning om fremtidsfuldmagter

Med stigende levealder og et stigende antal demente, kan det være en overvejelse værd at inddrage muligheden for fremtidsfuldmagter i tilknytning til rådgivning om oprettelse af et testamente, selv om testamentet i sagens natur har et andet sigte.

Sammenfatning

Den omstændighed, at der med loven om fremtidsfuldmagter er etableret en sammenhængende lovgivning om fremtidsfuldmagter, herunder om parternes konkrete rettigheder og forpligtelser, og om en vis kontrol fra det offentliges side i de forskellige faser i fremtidsfuldmagtens løbetid, giver efter min bedste opfattelse en stor tryghed for fuldmagtsgiveren.

Som nævnt indledningsvist er der således efter min opfattelse gode grunde til at overveje, om ikke en ældre fuldmagt måske burde afløses af en ny fuldmagt oprettet efter lovens regler om fremtidsfuldmagter. Og er man aktuelt i gang med at etablere en fuldmagt, er der gode grunde til at overveje at bruge lovens system.

— o —